

Archeologienota Wervik Akademiestraat 16- 18

Programma van Maatregelen

Bert ACKE en Maarten BRACKE

17-12-2017

1. Gemotiveerd advies

De archeologienota kadert in het Onroerenderfgoeddecreet van 12 juli 2013. Naar aanleiding van een aanvraag voor een stedenbouwkundige vergunning te Wervik Akademiestraat 16-18 (provincie West-Vlaanderen), gelegen binnen een archeologische zone en waarbij de totale oppervlakte van de betrokken percelen 300m² of meer bedraagt en die van de bodemingrepen 100m² of meer, dient de initiatiefnemer een archeologienota toe te voegen aan de vergunningsaanvraag. De archeologienota dient opgemaakt te worden onder supervisie van een erkend archeoloog.

Het plangebied, 790m² groot, bevindt zich aan de westzijde van de Akademiestraat. Huisnummers 16 en 18 betreffen de meest zuidelijke gebouwen van deze straat; meer naar het zuiden bevindt zich een parkeerzone, een grasberm en het jaagpad langsheen de linkeroever van de Leie. Op het plangebied bevindt zich een woning en een garagegebouw. De woning is aan de straatzijde onderkelderd. Achter beide gebouwen is een tuin aanwezig, waarin zich 3 bomen en wat struiken bevinden.

Het uitgevoerde bureauonderzoek is volledig waarbij de relevante en beschikbare bronnen teruggevonden werden en geraadpleegd. Het plangebied is gelegen binnen de stadskern van Wervik, op zo'n 300m ten westen van de 13de-eeuwse Sint-Medarduskerk, en vlak ten noorden van de Leie. Op de kaart van van Deventer uit het midden van de 16de eeuw wordt de Akademiestraat reeds aangeduid, en is er mogelijk reeds bebouwing op het plangebied. In de 19de en begin 20ste eeuw is op het plangebied een huis met achterliggende schuur of loods aanwezig. Afgaande op de stijl van de zuidgevel van het huidige gebouw, gaat dit mogelijk terug tot dit 19de-eeuwse gebouw. Dit huis is minstens aan de straatzijde onderkelderd. In de tweede helft van de 20ste eeuw krijgt het plangebied zijn huidige uitzicht, met huis, garage en tuin. De Akademiestraat en aangrenzende percelen ten zuiden van het plangebied worden onherkenbaar na het aanleggen van een nieuwe Leiearm eind 20ste eeuw. Er is in Wervik al redelijk veel archeologisch onderzoek verricht, waarbij het Romeinse verleden van de stad duidelijk kon worden aangetoond. Het plangebied bevindt zich buiten de Romeinse nederzetting, die zich meer naar het noordoosten bevond. Diverse losse vondsten uit de Leie duiden mogelijk op continuïteit van de Romeinse bewoning tot in de vroege middeleeuwen en mogelijk tot het ontstaan van de middeleeuwse stad. Het plangebied bevond zich net aan de rand van het middeleeuwse Wervik. Bij een archeologisch onderzoek aan de overzijde van de Akademiestraat werden langsheen de Koestraat het middeleeuwse Heilig Geesthuis blootgelegd met enkele bijhorende menselijke begravingen. Daarnaast was de vondst van enkele klokkengietersateliers opmerkelijk. Belangrijk voor het plangebied was echter een sleuf die werd aangelegd langsheen de Akademiestraat en die tot rechtover huisnummer 16 doorliep. Hierbij werd een recenter ophogingspakket van bijna 2m vastgesteld dat zich bovenop de zandlemige moederbodem bevond, waarin zich enkele vage volmiddeleeuwse sporen aftekenden. Er werden op het plangebied 2 controleboringen uitgevoerd, waarna algemeen kan gesteld worden dat tot een diepte van minstens 95cm in het westen en 120cm centraal in het plangebied geen relevante archeologische niveaus aanwezig zijn. De boorsequenties vertonen een verstoorde bodemopbouw met lagen waarin baksteenbrokken en ander puinig materiaal kan herkend worden. De historisch-archeologische gegevens tonen aan dat het projectgebied een bepaalde archeologische verwachting heeft. De ligging in de oude stadskern van Wervik, dat ook een Romeins verleden kent, betekent dat

er minstens al 2000 jaar menselijke aanwezigheid is in de directe omgeving. De oude kaarten tonen aan dat er vermoedelijk reeds vanaf het midden van de 16de eeuw bebouwing is op/vlakbij het terrein, die in de loop der eeuwen een aantal keer wordt afgebroken en heropgebouwd. Archeologisch onderzoek aan de overzijde van de Akademiestraat heeft echter aangetoond dat er een tamelijk recent ophogingspakket van ca. 2m dik aanwezig is op deze locatie, dat het onderliggende archeologisch niveau afdekt. Dit niveau – in het geval van dat onderzoek de zandlemige moederbodem – bevond zich op ca. +14,40m TAW ter hoogte van huisnummer 16. Dit is 1 tot 1,5m onder het huidige maaiveld in het plangebied. Controleboringen uitgevoerd op het plangebied toonden aan dat dergelijke ophoging zich ook in de tuinzone bevindt.

Op het plangebied wordt een appartementencomplex van 3 verdiepingen ingepland. De bestaande bebouwing wordt afgebroken en de bomen en het groen in de tuinzone worden gerooid. Op de gelijkvloerse verdieping van het nieuwe gebouw worden aan straatzijde 3 appartementen voorzien, aan de achterzijde wordt een garage ingericht. De volledige oppervlakte van het plangebied zal ingenomen worden door de nieuwbouw. Er komt geen ondergrondse verdieping en het gebouw wordt niet gefundeerd op palen. Algemeen kan er gerekend worden op een bodemingreep tot maximaal 50cm onder het huidige maaiveld. Van op dit niveau zal de opbouw starten voor de vloerplaat en worden de ondergrondse nutsleidingen aangelegd. Ter hoogte van de bestaande gebouwen zal dit geen bijkomende verstoring betekenen dan de reeds bestaande verstoring, ontstaan bij het opbouwen van deze gebouwen. Het rooien van de 3 bomen kan een beperkte verstoring met zich meebrengen. Plaatselijk worden ook diepere uitgravingen voorzien (tot meer dan 2m onder maaiveld), waarvan de meest ingrijpende 2 verspreid gelegen liftputten zijn, met een gezamenlijke oppervlakte van 10,8m², en 2 autoliften en een regenwaterput, aansluitend bij elkaar en gelegen in de huidige tuin, met een gezamenlijke oppervlakte van 58,53m². Daarnaast zijn er ook nog lineaire, smalle uitgravingen voor een rondgaande sleuffundering en een puntsgewijze uitgraving voor een aantal controleputten en een infiltratieput. De totale diepere verstoring zal 16,88% van het totale plangebied uitmaken (geen rekening houdend met reeds bestaande verstoringen ter hoogte van het huidige gebouw), of 133m² verspreid over verschillende locaties.

Hoewel het plangebied een bepaalde archeologische verwachting kent en er op basis van het bureauonderzoek kan verondersteld worden dat de kans niet onbestaande is dat er een archeologische site aanwezig is onder het afdekkende ophogingspakket, wordt er geen verder vooronderzoek geadviseerd. Het grootste deel van de uitgraving gaat maar 50cm diep, tot ca. +15,00 tot +15,30m TAW. Dit is niet dieper dan het aanwezige ophogingspakket (en ter hoogte van de woning en de garage niet dieper dan de bestaande verstoring), dat volgens de controleboringen in de tuinzone minstens 95cm dik is, wat betekent dat er voldoende buffer is om een eventueel archeologische niveau te vrijwaren. De diepere uitgravingen zullen waarschijnlijk wel resulteren in het vernielen van de moederbodem en dus van eventuele archeologische sporen, maar ook op deze locaties is een verder onderzoek niet aangewezen. Deze uitgravingen zijn verspreid gelegen en nemen 16,88% van het totale plangebied in. Een verder vooronderzoek van deze locaties zal geen relevante kenniswinst opleveren. Er kunnen archeologische sporen en vondsten uit de middeleeuwen en de nieuwe tijden worden aangetroffen, mogelijk zelfs uit de Romeinse periode of de vroege middeleeuwen, maar het louter aantreffen ervan resulteert niet in kennisvermeerdering. Dit ligt namelijk binnen de lijn van de verwachtingen, gezien de archeologische en historische achtergrond van het plangebied. De archeologische sporen zullen echter niet in een breder ruimtelijk

perspectief kunnen bekeken worden waardoor het niet mogelijk zal zijn om er een functionele interpretatie aan te koppelen. Het onderzoek ervan zou meer vragen oproepen dan beantwoorden. De kosten-baten analyse zou in dit geval negatief uitdraaien.

Om die redenen wordt er, ondanks het eventuele archeologische potentieel, geen verder onderzoek geadviseerd. Er dient dus geen programma van maatregelen voor verder archeologisch onderzoek opgesteld te worden. Wel wordt gewezen op de wettelijke verplichting om bij aantreffen van archeologisch sporen/vondsten tijdens werken, dit te melden aan Onroerend Erfgoed¹.

¹ Zie artikel 5.1.4. van het Onroerenderfgoeddecreet van 12 juli 2013 en artikel 5.1. van het Onroerenderfgoedbesluit.